

BIJELJINA

Cilj ove komparativne analize je utvrditi u kojoj su mjeri razvojne strategije Grada Bijeljina usklađene sa razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva koje su identifikovane u ovoj lokalnoj zajednici tokom terenskog dijela istraživanja.

Analizom je obuhvaćeno 15 od ukupno 17 postojećih ciljeva održivog razvoja, koje je utvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) sa ciljem da posluže kao globalne smjernice ka održivom razvoju. Korišteni su slijedeći ciljevi održivog razvoja:

- svijet bez siromaštva;
- svijet bez gladi;
- zdravlje i blagostanje;
- kvalitetno obrazovanje;
- rodna ravnopravnost;
- čista voda i sanitarni uslovi;
- pristupačna energija iz čistih izvora;
- dostojantven rast i ekonomski rast;
- smanjenje nejednakosti;
- održivi gradovi i zajednice;
- očuvanje klime;
- očuvanje vodenog svijeta;
- očuvanje života na zemlji;
- mir, pravda i snažne institucije;
- partnerstvom do cilja.

Analizom razvojnih strateških dokumenata Grada Bijeljina utvrđeno je da postoji formalna uglavnom djelimična usklađenost sa većinom ciljeva održivog razvoja. Dakle, razvojni strateški dokumenti Grada Bijeljina usklađeni su sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva potpunosti u šest od ukupno 14 posmatranih ciljeva održivog razvoja. U odnosu na pet ciljeva održivog razvoja je utvrđena djelimična usklađenost, dok je potpuna neusklađenost utvrđena u odnosu na tri cilja održivog razvoja.

Strategije Grada Bijeljina su usklađene sa sljedećim ciljevima održivog razvoja: kvalitetno obrazovanje; čista voda i sanitarni uslovi; pristupačna energija iz čistih izvora; dostojanstven rad i ekonomski rast; smanjenje nejednakosti; očuvanje klime. U odnosu na šest ciljeva održivog razvoja utvrđena je djelimična usklađenost sa identifikovanim potrebama iz lokalne zajednice, a to su: svijet bez siromaštva; održivi gradovi i zajednice; očuvanje života na zemlji; mir, pravda i snažne institucije i partnerstvom do ciljeva. Potpuna neusklađenost razvojnih strategija Grada Bijeljina je utvrđena u pogledu ciljeva održivog razvoja koji se odnose na: svijet bez gladi, zdravlje i blagostanje, rodna ravnopravnost i očuvanje vodenog svijeta.

Iako je revidirana 2019. godine, nije bilo realno očekivati da će Strategija razvoja Grada Bijeljina, usvojena prvobitno 2014. godine na period od 9 godina, uspješno predvidjeti i ponuditi efikasna rješenja za sve aktuelne izazove sa kojima se suočava većina lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini. Protok vremena u savremenom životu donosi brojne izazove, pa se tako otvara prostor i za definisanje novih sektorskih ciljeva koji bi konciznije i detaljnije trebalo da obrade aktivnosti koji se odnose na dostizanje ciljeva održivog razvoja. Iako su trenutni sektorski ciljevi

ovog strateškog dokumenta u odnosu na većinu ciljeva djelimično usklađeni, ipak postoji potreba za konkretizacijom i kreiranjem inovativnih mjera koje će poboljšati kvalitet građana u svakodnevnom životu, te kvalitet javnih usluga i povećati stepen učešća građana i građanki u realizaciji navedenih ciljeva. Još uvijek ne postoje jaka i stabilna partnerstva između javnog, privatnog i civilnog sektora koja traju i nakon završetka određenih projekata, a uzrok tome jeste veliki stepen nepovjerenja u rad institucija, kao i administrativne poteškoće koje predstavljaju svakodnevnu prepreku za ubrzan razvoj. S tim u vezi, može se zaključiti da je pristup razvoju u gradu djelimično orijentisan ka održivom participativnom razvoju.

Ipak, imajući na umu važnu ulogu ekonomskog razvoja kao pokretača održivog razvoja, pohvalno je što su mjere koje se odnose na smanjenje nejednakosti i dostojanstven rad i ekonomski rast konkretizovane, te daju sliku o mogućim aspektima saradnje javnog, poslovnog i civilnog sektora u cilju kreiranja održivih radnih mjesta i boljeg stanja u lokalnoj zajednici. Tokom realizacije istraživanja, upoznali smo se i sa radom Odjeljenja za lokalni ekonomski razvoj i evropske integracije koje djeluje u okviru Gradske uprave Grada Bijeljina, te koje brojnim aktivnostima upoznaje građane i građanke na lokalnom nivou sa važnošću Agende 2030 i njihovom ulogom u realizaciji ciljeva održivog razvoja za dobrobit svih, te se ovaj primjer može smatrati pozitivnom praksom, a svakako i temeljnom podlogom za revidiranje nedostataka strateških razvojnih dokumenata u pravcu kreiranja i konkretizacije aktuelnih sektorskih ciljeva i neophodnih mjera u ovom procesu.

U narednoj tabeli nalazi se uporedni prikaz potreba lokalne zajednice utvrđene tokom terenskog istraživanja, potreba koje su utvrđene razvojnim strateškim dokumentima Grada Bijeljina, te stepen njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljevima održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanja.	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima Grada Bijeljina	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	Nivo siromaštva je u svakodnevnom porastu, uz povećan broj ugroženih kategorija stanovništva, među kojima su osobe sa invaliditetom, majke djece sa	Smanjenje broja korisnika iz socijalno ugroženih kategorija stanovništva, kao i finansijskih izdvajanja za navedene kategorije.	Iako postoji formalno usmjerenje na proces iskorijenjivanja siromaštva, ne postoje konkretno navedene mjere, osim taksativno nabrojenih mjera vezanih za institucionalno	Djelimično usklađene

	poteškoćama u razvoju, pripadnici nacionalnih manjina, te nezaposleni mladi.		organizovanje sistema socijalne zaštite i novčanih izdvajanja za ugrožene kategorije.	
Svijet bez gladi	Postoji potreba za formiranjem više pristupačnih odbora javne kuhinje, kako bi i stanovnici koji žive u udaljenim ruralnim područjima bili u mogućnosti obezbijediti dnevni obrok	Nisu identifikovane konkretne potrebe za ovaj cilj	Nema navedenih konkretnih mjera	Neusklađene
Zdravlje i blagostanje	Nejednak pristup sistemu zdravstvene zaštite za sve građane i građanke; preduga liste čekanja za specijalističke i dijagnostičke preglede; ne postoji prevodilac za znakovni jezik za osobe sa oštećenim sluhom i gluhočujem osobe ni u jednoj javnoj zdravstvenoj ustanovi	Bazirane uglavnom programima podrške porodici, braku i povećanju nataliteta i organizovanje HOSPIS-a	Ne navode se konkretne mjere za unaprijeđenje blagovremenih i kvalitetnih zdravstvenih usluga svim građanima podjednako, kao ni mjere u pravcu poboljšanja kadrovskog osoblja usled izraženog masovnog odlaska medicinskog osoblja iz lokalne zajednice	Neusklađene
Kvalitetno obrazovanje	Nedostatak kvalitetnog obrazovanja i prakse u srednjim	Prepoznate su potrebe za kvalitetnijim predškolskim,	Navedene mjere se odnose na unaprijeđenje kvaliteta nastave u	Usklađene

	<p>školama; ne postoji dovoljan broj asistenata u nastavi za djecu sa invaliditetom; adekvatne opreme u školama; nedostatak prostora za vrtiće; nedostatak programa usavršavanja nastavnog kadra.</p>	<p>osnovnim i srednjim obrazovanjem, kako bi se povećao nivo zadovoljstva učenika i roditelja; postoji potreba da se poveća obuhvat djece sa ruralnih područja predškolskim obrazovanjem</p>	<p>predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, kao i poboljšanje kvaliteta praktične i ogledne nastave za učenike Poljoprivredne i Tehničke škole, te poboljšanje programa nastave za deficitarna zanimanja</p>	
Rodna ravnopravnost	<p>Potrebe za osnaživanjem žena i pokretanjem ženskog biznisa i preduzetništva, rješavanjem i zbrinjavanjem ekonomije brige, zaštitom reproduktivnih prava žena, sa fokusom reproduktivno zdravlje žena sa invaliditetom</p>	<p>Nema konkretno navedenih potreba u oblasti rodne ravnopravnosti</p>	<p>Nema planiranih aktivnosti</p>	<p>Neusklađene</p>
Čista voda i sanitarni uslovi	<p>Svi dijelovi imaju jednak pristup pitkoj vodi, a radi se i na unaprijeđenju kvaliteta kanalizacione mreže za sve dijelove grada</p>	<p>Prema podacima iz razvojnih strateških dokumenata iz javnog vodovodnog sistema snadbijeva se oko 84% stanovništva, ali postoji potreba za proširenjem fekalne i kišne kanalizacije</p>	<p>Predviđene mjere odnose se na proširenje i rekonstrukciju vodovodne mreže, kako bi se priključilo 3000 novih korisnika na sistem javnog snadbijevanja</p>	<p>Usklađene</p>

Pristupačna energija iz čistih izvora	<p>Ne postoji jednak pristup u snadbijevanju električnom energijom</p>	<p>Prepoznate su potrebe za neophodnom izgradnjom i rekonstrukcijom elektroenergetskih objekata kako bi se svim stanovnicima omogućio jednak pristup, kao i proširenjem toplovodne mreže, te izgradnjom gasovoda</p>	<p>Smanjivanje elektroenergetskih gubitaka, povećanje broja potrošača električne energije, te priključivanjem više korisnika na sistem centralnog grijanja, sistem javnog snadbijevanja i gasovod</p>	<p>Usklađene</p>
Dostojantven rast i ekonomski rast	<p>Nivo zaposlenosti i kvalitet poslova nije na zadovoljavajućem nivou; mala i srednja preduzeća kao pokretači lokalnog ekonomskog razvoja; prisutan trend masovnog odlaska stanovništva zbog nemogućnosti ostvarivanja ekonomskih i socijalnih prava radnika.</p>	<p>Prepoznate su potrebe za izgradnjom jače i konkurentnije privrede bazirane na razvoju poljoprivrede, industrije i turizma u kojoj ljudi sa stručnim znanjima optimalno koriste društvene, geografske i infrastrukturne resurse</p>	<p>Navedene mjere odnose se na povećanje broja novoosnovanih malih i srednjih preduzeća i preduzetničkih radnji, mjere podsticaja za osnivanje novih MSP, ali i razvoj postojećih, mjere podsticaja za razvoj preduzetništva, program samozapošljavanja mladih i izgradnju kapaciteta za saradnju sa dijasporom</p>	<p>Usklađene</p>
Smanjenje nejednakosti	<p>Nejednakost kao društvena pojava prisutna na više nivoa, zasnovana na etničkoj ili</p>	<p>Prepoznate su potrebe za unaprijeđenjem kvaliteta života pripadnika</p>	<p>Navedene mjere odnose se na trajno rješavanje stambenih problema 8</p>	<p>Usklađene</p>

	vjerskoj pripadnosti, pripadnosti političkoj partiji, te geografskoj pripadnosti (urbana vs.ruralna područja grada)	nacionalnih manjina, kao i socijalno ugroženih lica koja čine u neuslovnim stambenim objektima	romskih porodica, 30 porodica koje se nalaze u individualnom alternativnom smještaju, 17 socijalno ugroženih porodica korisnika alternativnog smještaja, kao i organizovanje razvojnog savjetovaništa za preko 900 djece sa smetnjama u razvoju	
Održivi gradovi i zajednice	Neophodno uspostaviti sistem efikasnijeg korištenja obnovljivih izvora energije; unaprijeđenje javnih usluga (zdravstvenih i socijalnih primarno); prevencija i borba protiv korupcije; ohrabrivanje učešća građana u donošenju važnih društvenih i političkih odluka; brža realizacija važnih infrastrukturnih projekata	Prepoznate potrebe unaprijeđenja zajedničke saradnje gradske uprave i privatnog i civilnog sektora kako bi se doprinijelo kreiranju održivih radnih mjesta i osiguranju održivog razvoja	Nisu navedene konkretne mjere, ali se provlače djelimično kroz sve navedene strateške ciljeve u odnosu na posebne oblasti.	Djelimično usklađene
Očuvanje	Klimatske	Prepoznate su	Navedene mjere	Usklađene

klime	promjene se negativno odražavaju na stanje u lokalnoj zajednici, o čemu najbolje svjedoče poplave koje su zadesile grad 2010. i 2014. godine, te prouzrokovale veliki broj klizišta i dovele u rizik brojne porodice	potrebe uređenja toka rijeke Janje od ušća u rijeku Drinu, te rehabilitaciju nasipa i rekonstrukciju crpnih stanica	odnose se na uređenje toka rijeke Janje, kreiranje sistema zaštite od brdskih i unutrašnjih voda Grada Bijeljina, poboljšanje i unaprijeđenje kanalne mreže, kreiranje sistema zaštite crpnih stanica	
Očuvanje vodenog svijeta	Rijeke i jezera koja se nalaze u neposrednoj blizini grada nisu čiste niti se o njihovoj zaštiti vodi dovoljno računa; bacaju se velike količine smeća, a ne postoji efikasan sistem za prečišćavanje	Nema konkretno navedenih potreba u oblasti očuvanja vodenog svijeta, osim u dijelu zaštite od elementarnih nepogoda koji se odnosi na uređenje tokova rijeka, ali ne i na njihovu zaštitu i očuvanje	Nisu navedene konkretne mjere	Neusklađene
Očuvanje života na zemlji	Zagađenje zemljišta zbog postojeće deponije za odlaganje otpada koja se nalazi na svega tri kilometra od centra grada	U praksi su prepoznate potrebe za rješavanjem pitanja i problema koje uzrokuje deponija, ali nisu konkretno navedene u razvojnoj strategiji. Postoje potrebe koje se odnose na proširenje fekalne mreže	Navedene mjere se odnose na proširenje fekalne mreže i povećanje broja stanovnika koji koriste fekalnu mrežu	Djelimično usklađene
Mir, pravda i snažne	Visok nivo korupcije u svim	Navedene potrebe odnose se na	Navedene mjere odnose se na	Djelimično usklađene

institucije	<p>važnim oblastima života, kao što su pružanje zdravstvenih usluga i oblast javnog zapošljavanja</p>	<p>unaprijeđenje kvaliteta javnih usluga koje se pružaju građanima u različitim oblastima života</p>	<p>povećanje broja realizovanih projekata od strane mjesnih zajednica, povećanje broja građana koji učestvuju u važnim javnim raspravama, povećanje zadovoljstva građana i privrednih subjekata administrativnim uslugama</p>	
Partnerstvom do ciljeva	<p>Ne postoji dovoljna podrška od strane javnog sektora za izazove sa kojima se suočavaju predstavnici poslovnog i civilnog sektora</p>	<p>Ne postoje konkretne navedene mjere za ovaj cilj održivog razvoja, ali se kroz skoro sve sektorske ciljeve u okviru razvojne strategije napominje neophodnost unaprijeđenja partnerstava u cilju poboljšanja stanja u lokalnoj zajednici</p>	<p>Nisu navedene konkretne mjere</p>	<p>Djelimično usklađene</p>